

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele.

Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

for
100 år
siden

i **Ribe**

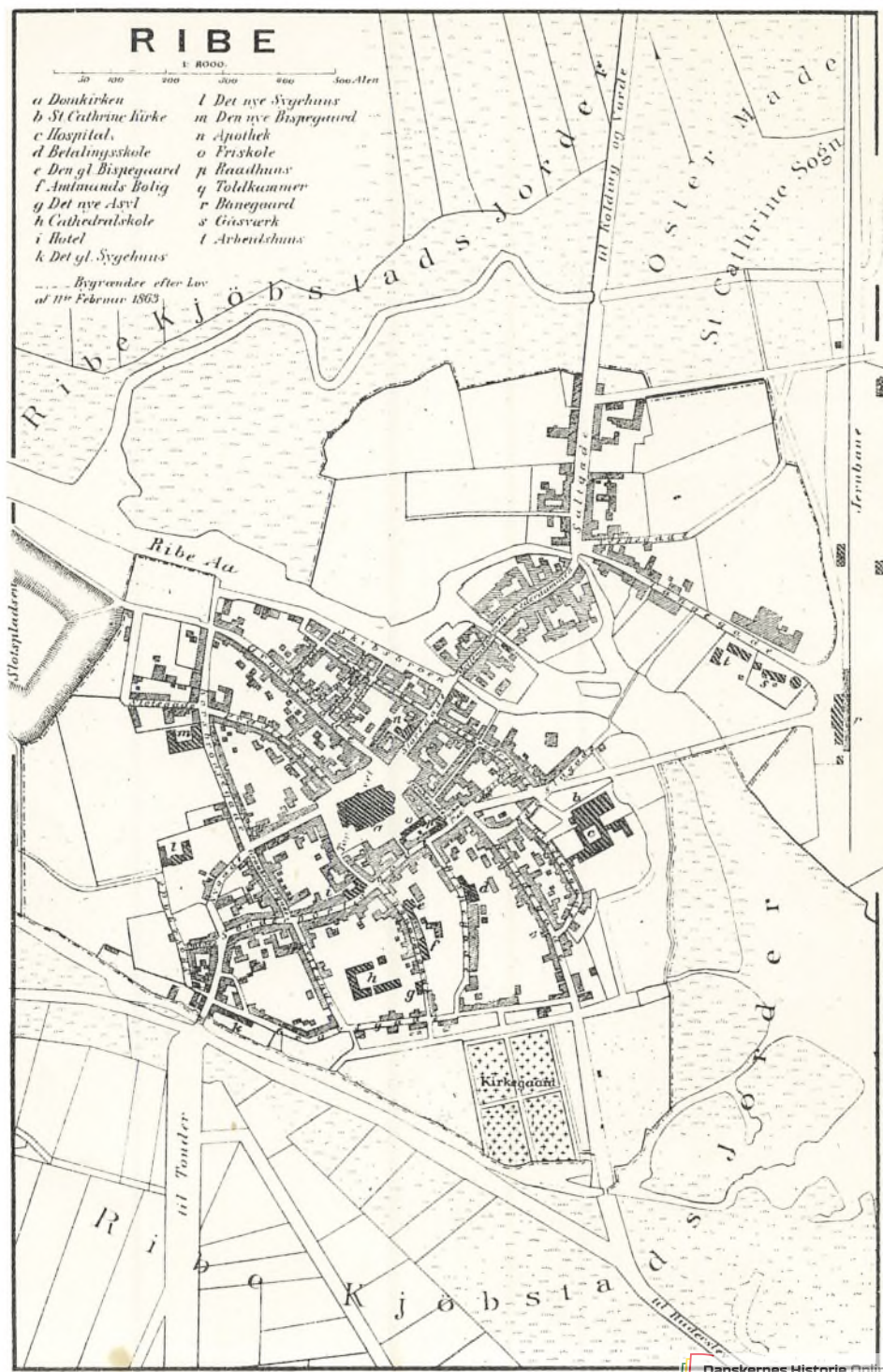
RIBE

1:8000

0 100 200 300 400 500 Alen

- a Domkirken
- b St Cathrine kirke
- c Hospital
- d Betalingskole
- e Den gl Bispegaard
- f Antimands Bolig
- g Det nye Asyl
- h Cathedralskole
- i Hotel
- k Det gl Sygehuus
- l Det nye Sygehuus
- m Den nye Bispegaard
- n Apotheke
- o Friskole
- p Raadhuus
- q Toldkammer
- r Bøneygaard
- s Grøsværk
- t Arbeidshuus

--- Byvænde efter Lov af 11^e Februar 1863

for
100 år
siden

i
Ribe

Ribe Kjøbstad er beliggende på et fladt Terrain 1 Miil syd for Kongeaaen og $\frac{3}{4}$ M. fra Vesterhavet ved Ribe- eller Nibs-Aa*), der deler sig ved Byen i 4 Arme, der deels omslutte, deels gjen-nemstrømme Byen, under $55^{\circ} 19' 57''$ nordlig Bredde og $3^{\circ} 48' 53''$ vestlig Længde. Skjønne Marskenge strækker sig ud mod Havet; en Plantage nord for Byen og Alleer mod Syd og Øst samt talrige Haver forene sig derhos til at give den hele Beliggenhed en venlig Charakter**). Afstanden ad Landeveien fra de nærmeste Byer er: til Varde $5\frac{1}{4}$ Miil, til Kolding $7\frac{1}{2}$ Miil, ad Jernbanen til Bramminge $2\frac{1}{5}$ Miil, til Kolding $9\frac{9}{10}$ Miil, til Varde $6\frac{7}{10}$ Miil, til Esbjerg $4\frac{2}{5}$ Miil.

Byen har 33 Gader, hvoraf 4, Slotsgade, Vestergade, Nygade og Dagmarsgade, ere anlagte i den senere Tid; Også en Plads, v. Støckens Plads, er anlagt i nyere Tid. De matriculerede og brandforsikrede Grundejendomes antal ere 557, hvoraf paa den egentlige Kjøbstadgrund 495 (1856: 480, hvoraf 452 i den egentlige By og 28 paa Byens Mark; i 1837 angives Antallet af Bygninger til 406). I 1876 angives Taxationssummen for de brandforsikrede Grundejendomme til 4.156.880 kroner. Jorderne udgjøre 3135 Tønder Land, hvoraf 1822 Tønder Agerland, 1013 Tønder Eng og 300 Tønder Mose, der dog meest bruges som Eng. Agerjorden og en Deel af Engjorden ere udskiftede; men Udskiftningen, som for Størstedelen skete allerede i Aarene 1760-70, er meget ufuldkommen.

Kommunen har siden 1856 anvendt fra 1000-1500 Kroner aarlig paa Landvindingsarbejde udfør den saakaldte Mandø Hølade mellem det ældre og nye Løb af Ribe Vesteraa; der er arbejdet i 4 Koge, af hvilke dog kun 1 er nogenlunde fuldført. Bjerrum Vei er 1875 bleven forhøiet til at danne et Dige, som i Forbindelse med 3 mindre Digestykker beskytter en Afdeling af Byens Mark mod

*) Kong Hans kjøbede en af Møllerne i Ribe, Midtmøllen, til en borger samstedts Svend Neb, efter hvis navn Strømmen ovenfor Møllen og Byen kaldtes Nebs-Aa (Det er nemlig kun denne Deel af Aaen, der kaldes saaledes). Den opstaaer omtrent $1\frac{1}{2}$ Miil østlig for Ribe ved Foreningen af Giels-Aa og Flads-Aa. Tæt østlig for Byen breder den sig indtil 700 Alen og danner mange Smaaøer; ved Ribe indsnævres den til 40 Alen, men udvider sig dernæst atter noget, efter fra Nord tæt ved Ribe at have optaget Tved-Aa.

***) Den fremmede, der besøger Ribe, vil derfor modtage Indtrykket af en By, der i højere Grad, end der nutildags er almindeligt, har bevaret noget for den Eiendommeligt. Beboernes Forkjærlighed for landlig Sysse og Leveviis, der passer saa godt for Stadens hele Stilling og dens Omgivelser, bidrager Sit til at give den dette særegne Præg. De flade vidtudstrakte Marskenge, der omgiver den, og over hvilke man i Sommertiden imellem de tæt stillede Høstakke og de talrige græssende Huusdyr seer Master og Seil af Smaafartøjer, der arbeide sig ind ad Aaens bugtede Løb – disse sædvanligvis næsten hele Aaret om grønne og frodige Engstrækninger ere som sammenvoxede med Billedet af Ribe (Helms, Ribe Domkirke, S. 3).

de høiere Vandfloder. Hartkorn er 301 Tdr. 1 Skp.

Ribe Kjøbstad danner to Kirkesogne, Domsognet og St. Catharinæ Sogn. Til det førstnævnte hører foruden Kjøbstadmenigheden tillige en Landcommune, og til St. Catharinæ Sogn tillige et Landdistrikt.

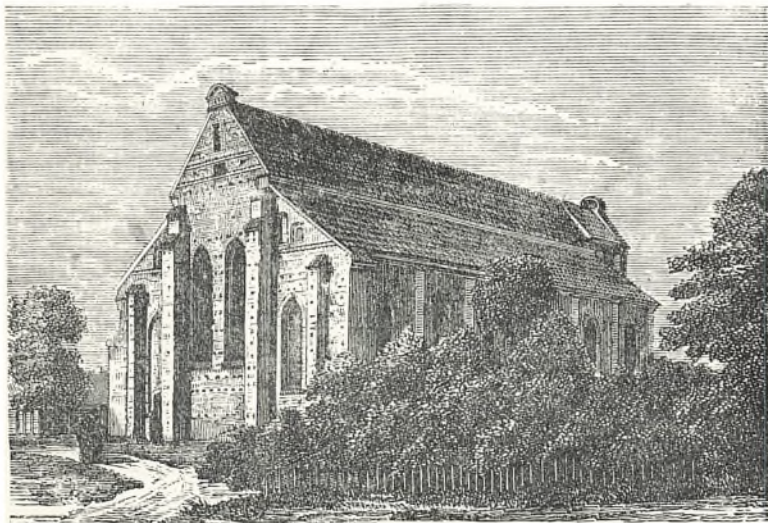
Domkirkesognet eller Frue Landcommune, som ogsaa kaldes Indre-Bjerrum og Klaabygaard, og har sit eget Communalvæsen uafhængigt af Kjøbstaden, samt danner et selvstændigt Sogneforstanderskab. Folkemængden i Landcommunen udgjør 224 Mennesker. Hartkorn er c. 137 Tdr. Ager og Eng.

St. Catharinæ Sogns Landdistrikt, som bestaar af Byerne Lustrup, Tved og Tange, har fælles Fattigvæsen med Kjøbstaden, i hvis Fattigcommission det er repræsenteret ved tvende Medlemmer, nemlig et for Lustrup og et for Tved og Tange, men har ikke noget særskilt Sogneforstanderskab og er heller ikke repræsenteret i Kjøbstadens Communalstyrelse. Landdistriktet har derimod sit eget Skolevæsen, uafhængigt af Kjøbstaden. Folkemængden i Landdistriktet udgjør 382 Mennesker (hvoraf 256 i Lustrup Byes Fogderi og 126 i Tange og Tveds Fogderi). Hartkorn er c. 147 Tdr. Ager og Eng.

Af offentlige Bygninger og Institutioner mærkes:

DOMKIRKEN (Vor Frue eller St. Marie Kirke), som nedenfor særlig er beskrevet.

ST. CATHARINÆ KIRKE, med Hovedskib og 2 Sideskibe, gibset Træloft, undtagen over søndre Sideskib, 88 Alen lang og 34

St. Catharina Kirke.

Alen bred, før Reformationen Klosterkirke for Dominicanerklostret, hvormed Kirken var sammenbygget, ligesom den endnu er den fjerde Fløi af Ribe Hospitalsbygning (see nedenfor Hospitalet). Efter Reformationen, da Klostret blev forvandlet til et Hospital, blev Kirken udlagt til Sognekirke, da den ei alene var en stor og god Bygning, men næst Domkirken den største af Byens øvrige Kirker og rummelig nok for den ene af de tvende Menigheder, hvori Byen på den Tid blev deelt. Catharinæ Kirke har forhen havt Hvælvinger, men de midterste store Hvælvinger bleve knuste af Kirkens Overdeel, som brændte i den store Ildebrand 1580. Hvælvingerne over det nordre Sideskib fandtes indtil 1745, da de tilligemed Kirkens hele nordre Side, som var sunken, bleve nedtagne, men ikke igjen med denne opbyggt. Kirken har fra Begyndelsen af været uden Taarn. Først i Aaret 1617 tilføiedes der et 52 Alen høit Taarn. Grunden var dog for svag til at bære dette, og efter faa Aars Forløb maatte man nedtage omtrent det Halve af samme. Paa det overblevne Stykke opsattes siden et Spiir, som Grunden dog ogsaa menes ikke at have kunnet bære. Spiret blev derfor igjen nedtaget og Taarnet bedækket med et Straatag; men ei heller denne Forandring blev vedvarende. Taarnet er nu under eet Tag med Kirken. Orgel. I Aarene 1837-1838 foretoges en omfattende Reparation af Kirkens Indre. Et stort Oliemaleri af Roed, forestillende Christi Gang til Golgatha, skjænket af Præsteenke Fru Bang, pryder Kirken. Af Kirken gives på foregående side en afbildning.

HOSPITALET.

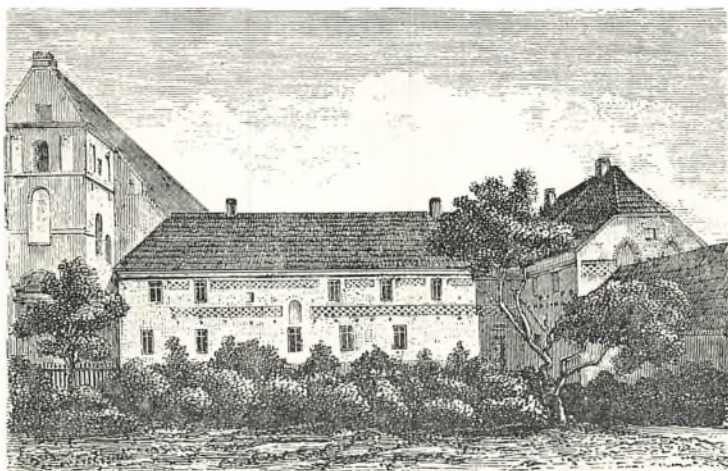
Riber Hospital kan saavel efter Ordenen, da det og er et Guds Huus, som efter sin Beliggenhed, tilegne sig det næste Sted efter St. Catharinæ Kirke, da det ei alene ligger tæt ved samme, men er endog formedelst en Omgang sammenbyggt med den; eftersom de begge, fra Begyndelsen af og indtil Reformationen, stedse have hørt tilsammen; det nuværende Hospital har forhen været Sortebrødrenes Kloster og den hosliggende Kirke deres Kirke; men begge bleve i Reformationstiden forandrede til det, de nu ere.

Høisalig Kong Christian den Tredie skjænkede Aar 1543 bemeldte Kloster med Bygninger og Eiendomme til et almindeligt Hospital for fattige, syge og elendige Mennesker; og at de der kunde plejes og forsørges, tillagde han denne Stiftelse af Skads Herreds Kongetiende 3 Læster Korn, 50 Lam og desforuden tvende store kostbare Enge samt Hellig-Aands Gaard med al sin Rente og rette Tilliggende. Og på det han kunde gjøre Stiftelsen des almindeligere, forenede han dermed St. Jørgens Hospital i Kolding og et Vikarie i Vorbasse Nebel (M. Galthens Beskrivelse over Kjøbstaden Ribe S. 155-56, jfr. Terpagers Ripæ Cimbricæ S. 524-25). Senere skjænkedes til Hospitalet det til den saakaldte Puggaard

hørende Gods, imod at Hospitalet blandet Andet skulde med 2 Maaltider om Dagen bespise 12 af Skolens fattigste Disciple og dens 5 Hørere. Hospitalsbygningen er, som ovenfor bemærket, Sortebrødrenes interessanteste gamle Klostergaard, der endnu existerer med den alle 4 Sider omgivende (nu dog tilmurede Munkegang, hvoraf den ene Side som et Halvtag støder umiddelbart op til St. Catharinæ Kirke. Flere af Hvælvingerne i denne Omgang ere endnu bevarede. Det indesluttede Gaardsrum er kun omtrent 600 □ Alen og overskygges næsten ganske af et gammelt Lindetræ. Paa Facaden af Bygningen findes en indmuret Steen med følgende Indskrift:

»Ved fromme Kristnes Gaver blev dette Huus i Aaret 1232 bygget til Bolig for Munke, hvis Celler aabnedes for Lidende, Trængende og Sindsvage i Aaret 1543. I Tidernes Løb har Stiftelsen under Forsynets Varetægt opfyldt denne velædige Bestemmelse, medens dens Bønder, Aar 1793, gik over fra Fæste til Eiendom. En ny og forbedret Indretning, som Stiftelsen ved egne Midler erholdt i Aarene 1825, 1826 og 1827, har skjænket dets Beboere smukkere, bekvemmere og sundere Vaaninger.«

Hospitalet giver i selve Stiftelsen Understøttelse til 4 mandlige og 20 kvindelige Lemmer, alle af den lavere Borger- og Almuestand, der nyde en daglig Pension af 34 Øre foruden fri Belysning, Varme, Medicin og Lægehjælp. Desuden have 6 ældre Damer, »Pensionærer«, af Middelstanden fri Bolig i Stiftelsen, hver med 2 Værelser, 170 Kr. aarlig i Penge, frit Brændsel, Opvartning, Lægetilsyn og Lægemedler. Disse Pladser ere oprettede ved kgl. Resolution af 17. de Mai 1865. Udenfor Stiftelsen oppebærer for Tiden

Hospitalet.

9 Mandfolk og 18 Kvinder, som ikke henhøre under det almindelige Fattigvæsen, Pensioner af forskjellig Størrelse fra 64 Kr. til 16 Kr. aarlig. Hospitalet eier Penge c. 141.500 Kr. endvidere forskellige Agre og Engjorder, der afgive en aarlig Indtægt af c. 2800 Kr., Lustrup Byes og 7 Sognes Kongetiende af Indtægt 313 Tdr. Rug og 15 Tdr. Byg, at betale efter Kapitelstakst, desuden nogle mindre Indtægtsbeløb. Istedetfor Kost til Disciple ved Latinskolen indbetales aarlig 1200 Kr. til Skolens Kasse. I en af Hospitalets Sidebygninger har indtil 1861 været indrettet en Daareanstalt, som dog ikke stod i nogen Forbindelse med Hospitalet, undtagen forsaavidt at dette vedligeholdte Bygningerne. Anstalten havde Plads for henimod 30 Patienter. Ved Hospitalet er ansat en Hospitalsforstander, der har Bolig i Hospitalsbygningen. Af Ribe Hospital gives ovenfor en Afbildning.

CATHEDRALSKOLEN, hvis nuværende Bygning er opført i Aaret 1856, er meget gammel, thi allerede 1145, da Biskop Elias stiftede Domcapitlet, overdrog han dette Skolens Bestyrelse, og en Snees Aar senere omtales en Kannik, der tillige var Skolemester. 1278 skænkede Biskop Tyge 2 Mark eller Læster (60 Tdr.) Rug af Darum Præstekalds Indtægter til Skolen, for at 100 fattige Skolebørn af Ribe Stift, foruden alle af Darum Sogn, derfor kunde have fri Undervisning. Allerede dengang synes Skolen altså at have været talrig og vedblev længe at være det.

Kort før Reformationen havde den 700 Disciple, og i Slutningen af det 16de Aarhundrede over 300, der fik offentlig Understøttelse. Den havde ogsaa i dette Aarhundrede flere anseete Skolemestre kort efter hverandre, som Jens Grundit, Hans Thomæsen, Jacob Madsen og Peder Hegelund. Senere sank Skolen tilligemed Byen og kom under forandrede Forhold. Af Rektorerne fra denne Tid maa især Falster mærkes (død 1752). I den ældre Tid skiftede Skolen flere Gange Sted, indtil den noget før Reformationen fik sin Plads ligeoverfor Domkirkens vestlige Gavlede, oprindelig i et Baghuus, som endnu staar. Bygningerne udvidedes efterhaanden, navnlig ved Rektor Falster og Biskop Thura; men Pladsen svarede dog ikke længere til Nutidens Fordringer, og 1855 opførtes en ny Skolebygning i Haven ved Puggaard. Denne Bygning, der 1298 tilligemed endeel Gods var bleven skænket af Biskop Christian til en Fribolig for 24 Skolebørn, var efter Reformationen bleven Rektorbolig, medens Godset henlagdes under Hospitalet (see under dette). Den tidligere Skolebygning blev kjøbt af Byens Sparekasse, som efter Overenskomst at anvendes som Posthuus. Ved Skolen er foruden Rector for Tiden ansat 3 Overlærere, 4 Adjuncter og 2 Timelærere; Disciplenes Antal var ved Begyndelsen af Skoleaaret 1875-76: 48. Lærerne holde i Forening en Forbere-

delseskasse, som med Tilladelse fra Ministeriet har sit Locale paa Skolen.

RAADHUSET er en gothisk Bygning i 2 Etager. Den nævnes alt i det 15de Aarhundrede under Navnet »Klyborg«. I det følgende Aarhundrede kom den til at tilhøre den anseete Familie Klyne og kaldes fra nu af Klyneborg; den er opført i det 15de Aarhundrede; 1709 blev den kjøbt og indviet til Raadhus. Her gjemmes Stadens interessante Archiv, et smukt Haandskrift, indeholdende Ribe Ret, jyske Lov m.m. samt nogle eiendommelige Oldsager, saasom et Sværd, Hans Jessen Søhane 1583 erobrede fra en Sørøver, det saakaldte Raadmandsstob, der af 6 Mand skal udtømmes, og hvorpaa følgende Indskrift:

»At elske Retfærdighed i Dom,
Ok rette være from
Ok reen mod sin Neste,
Holde Gud til Ven, er Raadmand then besthe. 1564.«

Raadhuset.

DEN FORRIGE BISPERESIDENS, Blaagaard, fordum kaldet Taarnborg af de mange Taarne og Spiir, som hørte til Bygningen.

Hovedbygningen, i 3 Etager af Grundmuur, gaaer maaskee tilbage til det 15de Aarhundrede.

Oluf Munck, som skulde have været Biskop efter sin Farbroder Iver Munck, hvis Reformationen ei havde forhindret det, eiede og beboede denne Gaard, som var overdraget ham af Kongen. Efter en beretning fra det 17de Aarhundrede skal den (maaske dog en

Den forrige Bispegaard.

ældre Bygning paa samme Grund) i ældre Tid have tjent til Bolig for en pavelig Legat. Efter ham tilfaldt den ved Arv hans Svigersøn Baron Reinskat, som siden solgte den til Magister Hans Laugesen, ved hvilken den kom til de Vedelers Familie, nemlig først til Magister Anders Vedel, en Svigersøn af Hans Laugesen, og dernæst til hans Søn, Magister Søren Andersen Vedel, fra ham til Dr. Ludvig Pouch, efter hvis Enke Gaarden blev kjøbt til en Bispesidents. Dr. Pouch havde ladet den reparere og belægge med blaae hollandske Tagsteen, hvoraf Navnet Blaagaard. Da Galthen udgav sin Beskrivelse af Ribe Aar 1792, var endnu eet af Taarnene tilbage. Dette er nu ogsaa forlængst nedrevet. Af den forrige Bispegaard gives paa foregaaende Side en Afbildning.

DEN NUVÆRENDE BISPEGAARD eller Korsbrødregaard, i fordums Tid Johanniterkloster.

PORSBORG, en anseelig 2 Etages Steenbygning, beliggende paa Torvets sydlige Side. Den blev opført i Slutningen af det 16de Aarhundrede istedetfor det ældre Pedersborg af den rige Borger og Raadmand Peder Baggesen, som dog efter Sagnet byggede sig til Armod paa den. Den gik ved Arv over til hans Svigersøn, Sognepræsten ved Domkirken, Magister Mads Pors, af hvem den har sit Navn. Endnu lyder det gamle Ord om den:

»Porsborg hin røde
Lagde Peder Baggesens Guld øde.«

Af andre Bygninger mærkes: Betalingskolen, Friskolen, Fattigarbejdsanstalten, Toldbodbygningen, Jernbanestationen og Gasværket. Af private Bygninger fortjener at nævnes Fabrikant Giørtz's for faa Aar siden af ham opførte, smukke og storartede Bolig i den nordlige Forstad.

Indbyggernes Antal var i 1870: 3684 (hvoraf 1687 af Mdkj. og 1997 af Kvdkj.)

i 1860: 3594

i 1840: 2475

i 1801: 1994

Efter den i Henhold til den i Lov af 2den Juli 1870 i de enkelte Skattecommuner paalignede overordentlige Skat var (efter Stat. Meddelelser 11te Bind) Ribe med Landsogn ansat til 309 Skattepligtige med anslaaet Indtægt 269.300 Rdl.

Af de vigtigere Varer blev i 1874 fortoldet ved Ribe Toldsted: 21.055 Pd. Viin, 1122 Vtl. andre Spirituosa, 2200 Pd. Glasvarer, 1304 Pd. Humle, 11.603 Pd. Steentøi, 2365 Pd. Porcellain, 55.255 Pd. Kaffe (efter forrige Udgave i 1857: 80.339 Pd., i 1858: 56.360 Pd.), 7296 Tdr. Steenkul, 170.251 Pd. Bomulds- og Linnedgarn (i 1857: 28.838 Pd., i 1858: 21.382 Pd.), 29.883 Pd. Bomulds- og linnede Manufacturvarer, 750 Pd. Silkevarer, 16.422 Pd. uldne Manufacturvarer, 37.054 Pd. Stangjern (i 1857: 213.437 Pd., i 1858: 47.496 Pd.), 38.387 Pd. forarbejdede Metalvarer, 43.608 Pd. Olie, 25.616 Pd. Riis, 193.007 Pd. Salt, 6210 Pd. Sukker, 57.655 Pd. Sirup, 908 Pd. Thee, 47.895 Pd. Tobaksblade, 145 E-Lstr. og 294 E.-Fd. Trælast (i 1857: 315 E-Lstr. og 8869 E.-Fd., i 1858: 185 E.-Lstr. og 7775 E.-Fd.).

Udførelsen ad Søveien i 1874 af indenlandske Frembringelser var ikkun 26 Tdr. Boghvede, 42 Tdr. Smør, 725 Pd. Vox og 8452 Pd. salt Flæsk.

Skibsfarten var i 1874: i indenlansk Fart indgået 53 Fartøier af 485 E-Lstrs. Drægtighed med 483 E-Lstrs. Bestuvning; udgaaet 15 Fartøier af 141 E-Lstrs. Drægtighed med 18 E-Lstrs. Bestuvning (i 1858 i indenlansk Fart indgået 17 Fartøier af 123 E-Lstrs. Drægtighed med 83 E-Lstrs. Bestuvning, udgaaet 19 Fartøier af 132 E-Lstrs. Drægtighed med 75 E-Lstrs. Bestuvning); i udenlansk Fart indgaaet 21 Fartøier af 362 E-Lstrs. Drægtighed med 361 E-Lstrs. Bestuvning; udgaaet 19 Fartøier af 339 E-Lstrs. Drægtighed med 6 E-Lstrs. Bestuvning (i 1858 i udenlansk Fart indgaaet 42 Fartøier af 485 E-Lstr. Drægtighed med 454 E-Lstrs. Bestuvning, udgaaet 38 Fartøier af 405 E-Lstr. Drægtighed med 121 E-Lstr. Bestuvning).

Ved udgangen af Aaret 1874 var i Ribe Tolddistrikt hjemmehørende 16 Fartøier af 748 E-Læsters Drægtighed (ved Udgangen af 1858 14 Fartøier af 540 E-Lstr. Drægtighed).

Told- og Skibsafgifter udgjorde i 1874: 73.875 Kr. (i 1873: 74.395 Kr., i 1858: 31.379 Rd., i 1857: 43.146 Rd., i 1856: 51.702 Rd.).

Den 1ste Mai 1875 blev Jernbanen til Ribe aabnet for Færdse-
len. Det staar vel til at antage, at derved vil fremstaae noget forbedrede Handelsforhold for Ribe, medens Skibsfarten, der, som det af ovenstaaende vil sees, har havt ikke liden Fremgang i de sidste 20 Aar og det paa Grund af Aaløbets Udvidelse i 1856, sandsynligviis nu vil blive aftagende.

Af Fabriker og industrielle Anlæg findes i Ribe By og Tolddistrikt: Gjørtz's Bomuldsvæveri samt Farveri og Kattuntrykkeri, som i 1875 beskæftigede 180 Arbeidere og producerede Bomuldsvarer til en Værdi af 500.000 Kr., 1 Tobaksfabrik, som beskæftigede 4 Personer og forarbejdede 45.000 Pd. Tobaksblade, 1 Cichoriefabrik med 25-30 Arbeidere, 6-700.000 Pd. Cichorie, 1 Jernstøberi, som beskæftiger 12 Mand og forarbejdede 100.000 Støbejern.

I Ribe er et Bogtrykkeri, hvorfra udgives Ribe Stiftsavis.

Fiskeriet i Tolddistriktet indskrænker sig til Laxefiskeri, som drives i Nibsaa, Kongeaa og Sneumaa. Der røges aarlig c. 2000 Pd. Lax, Værdi 1800 Rd., som forsendes dels til Kongeriget og dels til Hertugdømmerne.

Af Kjøbstadsjorderne brugte i 1860 blandt Byens egne Indbyggere 3 et Beløb af over 4 Tdr. Htk., 13 et Beløb af 4-2 Tdr., 34 et Beløb af 2-1 Td. og 246 et Beløb af under 1 Td. Htk.

Kreaturholdet i Ribe var den 15de Juli 1871: 184 Heste, 693 Stkr. Hornkvæg, 966 Faar og 322 Sviin.

I Ribe holdes aarlig 14 Markeder, nemlig (efter Ansættelsen for 1876) 18de Marts med Heste og Kvæg, 25de April og 2den Mai med Kreaturer, 9de Mai med Kram og Kreaturer, 16de og 23de Mai med Kreaturer, 16de Juni med Kram og Trævarer, 3die, 10de, 17de, 24de og 31te October samt 7de November med Kreaturer.

Øvrigheden i Ribe bestaar af en Borgmester, der tillige er Byfoged samt By- og Raadstueskriver.

Byraadet bestaaer foruden af Borgmesteren som Formand af 9

valgte Medlemmer.

Ribe Communes Udgifter vare i 1875: til Fattigvæsenet 11.567 Kr. efter Fradrag af dets særlige Indtægter 8382 Kr., til Skolevæsenet 14.541 Kr. efter Fradrag af dets særlige Indtægter 11.377 Kr., til Rets- og Politivæsenet 3942 Kr., til Vandforsyning 58 Kr., til Brandvæsen 1243 Kr., til Medicinalvæsen 1138 Kr., til Byens Gader og Veie 21.846 Kr., til Gadebelysning (Gas) 6556 Kr., Bidrag til Statskassen, Ligningsskat 1417 Kr., Statsjernbane-Expropriationsudgifter 2157 Kr. (Bidrag til Amtreparationsfonden udredes af Byens Hartkorn), til Amtskolefonden 655 Kr., til Sindsygeanstalten i Aarhus 447 Kr.

Udgifterne ere i samme Aar afholdte ved:

- a) Byens Indtægter, nemlig: Renter af Kapitaler 1736 Kr., Nettoindtægt af faste Eiendomme 28.751 Kr., Afgift af Jagten m.m. 1394 Kr., af Næring 1797 Kr., Tilskud fra Landdistricterne til Jordemødrenes Lønninger 63 Kr., Renter af Kassebeholdningen 946 Kr., Hundeskat 182 Kr., tilfældige Indtægter (derunder Jordexpropriation til Jernbaneanlæg) 3727 Kr., ialt 38.595 Kr.
- b) Kassebeholdning formindsket med 15.736 Kr.
- c) Formue- og Leilighedsskat 23.795 Kr.
- d) Fattiggrundskat 110 Kr.

Communen eiede ved Udgangen af 1875: Capitaler 47.064 Kr., faste Eiendomme til Værdi 564.185 Kr. Den skyldte 129.753 Kr.

Legater under Byraadet: det Rahrske, Madam Hobolts, I. C. Jensens; under Magistraten: det Fossske, det Mahlerske, Organist Hobolts, N. E. Sørensens; under Borgmesteren og Stadens tvende Præster: Maren Byzows; under Borgmesteren og tvende agtbare Borgere: E. E. Bjerrums; under Stiftsprovsten og Borgmesteren: det Ankersenske, Engholmske, Mahlerske og Falsterske; under Biskoppen, Borgmesteren og Stiftsprovsten: det Gabelske og Luxdorpske; under Biskoppen, Stiftsprovsten og 2 af Ribe Byraad valgte agtbare og anseete Borgere: det Puggaardske og det von Stöckenske; under Stiftsøvrigheden: det Maturinske Legat, det Bruunske Legats Enkehuus, Pastorinde Bangs Stiftelse og Legat.

Ribe har et Brandcorps (Vedtægt af 19de December 1873).

Havnekassen eiede sidst i 1875 c. 67.000 Kroner og skyldte c. 88.000Kr. Den aarlige Leie af Havnekassens Enge kan anslaaes til i Gjennemsnit 5000 Kr. Havne- og Bropenge have i Aarene 1869-74 udgjort mellem 3-4000 Kr. aarlig; siden Byen er kommen i Forbindelse med Jernbanenettet ere de gaede ned til under det

Halve. Seilløbet udenfor den rectificerede Deel af Ribe Vesteraa er blevet noget dybere i de senere Aar, hvortil det af Communen opførte Kaidige antages at have bidraget.

Communen har 2 Skoler, Betalingsskolen og Friskolen, hver i sin Bygning. Ved begge Skoler er ansat 7 Lærere og 1 Lærerinde foruden 2 Lærerinder i Haandgjærning. Desuden holdes en Skole for Ribe Mark.

I geistlig Henseende er Ribe deelt i 2 Sogne, Domkirkens og St. Catharinæ. Ved Domkirkens Sogn er foruden Sognepræsten ansat en residerende Capellan, der tillige er Sognepræst til Sem Menighed. En ordineret Catechet er tillige Førstelærer ved Ribe Borger-skole.

Stiftamtmanden over Ribe Stift, der tillige er Amtmand over Ribe Amt, samt Biskoppen over Ribe Stift boe i Ribe.

Byen hører under Ribe amtstuedistrict (Amtstuen i Byen). Physicus for Ribe Stift og Districtslægen for Ribe District boe i Byen. Apothek. 4de Udskrivningskreds 1ste Lægd. Valgsted for Amtets 3die Folketingskreds.

Ved Ribe Toldsted er ansat en Toldforvalter og 2 Toldassistent-ter. Ved Postvæsenet er ansat en Postmester. Telegraphstation.

Ribe har en Disconto- og Laanebank, oprettet 1855, med en Actiecapital af 180.000 Kr. og Indlaan af omtrent 1.000.000 Kr. For Byen og Omegnen bestaaer en Sparekasse, i hvilken der ved Begyndelsen af 1858 indestod 360.756 Rd., i Begyndelsen af 1876 omtrent 1.770.000 Kr.

Ribe Gasværk havde i 1875 en Indtægt af 16.916 Kr. og en Ud-gift af 21.650 Kr. Det private Gasforbrug har i 1875 udgjort 1.679.000 Cubikfod.

Af Ribe Byes Vaaben, der forestiller Kirkens Gavl og tvende Taarne, med de tre danske Løver springende ud fra det større Taarn, gives her en Afbildning.

Uddrag om Ribe
fra statistisk-topografisk beskrivelse
af Kongeriget Danmark v/ I. P. Trap.
2. udgave.
6. del - - - Thieles bogtrykkeri 1879.
Trykt 1974 hos OFF-BO TRYK.

Ovennævnte har jeg fundet frem til, og materialet danner grundlag for denne pjece, hvis formål er at oplyse om Ribes forhold for ca. 100 år siden. Det er et led i den række af materialer, som vor sparekasse har udsendt for at medvirke til et bredere kendskab til vor by.

Med venlig hilsen
SPAREKASSEN SYDJYLLAND – Ribe
v/ Rob. Overballe
direktør

